

A close-up photograph of a pig's face pressed against the vertical metal bars of a cage. The pig's pink nose is prominent, and its mouth is slightly open. The background is blurred, showing more of the cage structure.

Samfundsøkonomi og dyrevelfærd

20. marts 2026

KRAKA
ECONOMICS

En del af MAJ INVEST

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning	4
1. Indledning	6
2. Landbrugets betydning for økonomi, miljø og klima	8
3. Landbrugets betydning for Danmarks internationale økonomi	16
4. Samfundsøkonomiske konsekvenser ved dyrevelfærdspolitik	19
5. Litteraturliste	25

Forord

Bag rapporten

Denne rapport er udarbejdet af Kraka Economics for Dyrenes Beskyttelse. Rapporten er udarbejdet i perioden december 2025 til marts 2026. Vi takker professor i miljøøkonomi Lars Gårn Hansen for værdifuld sparring. Analyser, beregninger og formuleringer i rapporten er alene Kraka Economics' ansvar.

Om Kraka Economics

Kraka Economics er en samfundsøkonomisk konsulentvirksomhed, der er ejet af Maj Invest. Vores formål er at oplyse samfundsdebatten og kvalificere beslutninger med økonomfaglige analyser. Kraka Economics består af økonomer på højeste faglige niveau, herunder anerkendte forskere.

Derudover benytter vi vores politiske indsigt til at forstå kundens strategiske behov for derefter at kunne levere et forståeligt materiale, som er direkte anvendeligt i beslutningsprocessen. Kraka Economics og Fonden Kraka udgør tilsammen tænketanken Kraka, som er et stærkt økonomfagligt fællesskab under samme tag.

Adresse: Kraka Economics, Rigersgade 11, 3. sal, 1316 København K

E-mail: admin@kraka-economics.dk

Hjemmeside: www.kraka-economics.dk

Sammenfatning

Rapport for Dyrenes Beskyttelse

Hvad vil det betyde at forbedre dyrevelfærden?

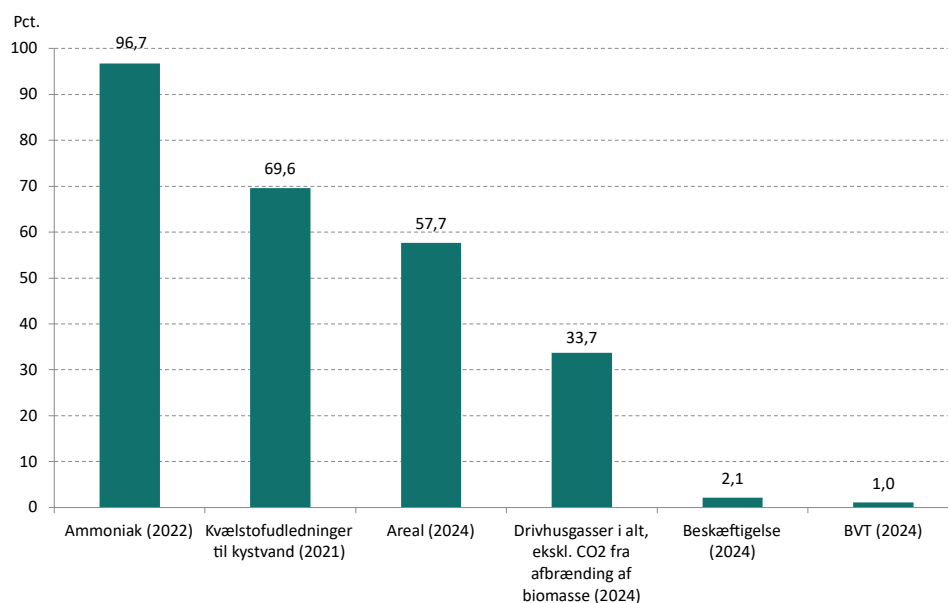
Du kan se landbruget overalt – undtagen i værditilvæksten

Denne rapport er udarbejdet af Kraka Economics for Dyrenes Beskyttelse, der ønsker at belyse hvad det vil koste samfundet at give danske grise bedre forhold, og hvilke konsekvenser det medfører for klima, økonomi og miljø.

Resultaterne viser, at selv markante krav om mere plads til danske grise har en begrænset effekt på Danmarks økonomi. På lang sigt vil et krav om 50 procent mere plads kun medføre et årligt tab på omkring 4,6 mia. kr., hvilket svarer til 0,07 procent af den samlede værditilvækst i Danmark målt ved bruttoværditilvæksten (BVT). Det tyder på, at en væsentlig styrkelse af dyrevelfærden i Danmark kan ske uden at belaste samfundsøkonomien eller betalingsbalancen nævneværdigt, og rejser spørgsmålet, om vi prioriterer landbruget rigtigt i forhold til konsekvenserne for miljø, klima og dyrevelfærd.

Landbruget står i dag for mellem 1 og 2,5 pct. af Danmarks bruttoværditilvækst, afhængigt af hvor stor en andel af fødevarerindustrien og landbrugets underleverandører, der tælles med. Hertil kommer EU-landbrugsstøtte på ca. 6 mia. kr. årligt. Til gengæld står erhvervet for en tredjedel af Danmarks samlede udledninger af drivhusgasser, 70 pct. af kvælstofudledningerne til havmiljøet og optager knap 60 pct. af Danmarks areal, jf. figur 1. Hertil kommer udledninger af ammoniak, forurening af grundvandet med pesticider, tab af biodiversitet og problemer med dyrevelfærd.

Figur 1 Landbrugets udledninger, arealforbrug, beskæftigelse og BVT
Andel af Danmarks samlede udledninger, areal, beskæftigelse og BVT

Anm.: Udledninger af ammoniak og kvælstof samt arealforbrug er opgjort kun for landbruget, mens drivhusgasser i alt, beskæftigelse og BVT er opgjort for landbrug, skovbrug og fiskeri.

Kilde: Miljøstyrelsen (2025), Miljøstyrelsen (2023), Danmarks Statistik tabel AREALDK2, DRIVHUS, NABP69 og NABB10.

**Landbrugets skader
på miljø og klima
har store
omkostninger**

Vores beregning viser, at landbrugets samfundsøkonomiske omkostninger udgør 14,7 mia. kr. om året, baseret på myndighedernes opgørelse over værdien af skadevirkninger på klima, havmiljø og luftkvalitet. Det svarer til over halvdelen af de godt 27 mia. kr., som landbrug, skovbrug og fiskeri bidrager med til Danmarks bruttoværditilvækst. Dette er endda et underkantsskøn, der ikke tager højde for landbrugets ikke-quantificerbare skader på fx på biodiversitet, dyrevelfærd og grundvand.

**Landbrugsstøtten
binder værdifulde
ressourcer**

Landbruget beskæftiger omkring 57.000 personer og har store værdier bundet i bygninger, maskiner og jord. Mange af disse ressourcer er bundet i landbruget på grund af den store støtte til sektoren, selvom de kunne bruges i andre virksomheder og skabe mere værdi for samfundet. Landbrugets bruttoværditilvækst plus EU-landbrugsstøtte rækker ikke til at dække værdien af alternative anvendelser af arbejdskraft og kapital i andre brancher, når man samtidig fratrækker eksterne omkostninger fra skadevirkninger på miljø og klima.

**50 pct. mere plads
til grisene koster
ikke meget for
samfundet ...**

Vi har analyseret, hvad det vil betyde, hvis smågrise og slagtesvin skal have 10, 30 eller 50 procent mere plads i staldene. Vi lægger til grund, at de nye krav træder i kraft i 2031, men at de meldes ud i 2026, så landbruget har tid til at omstille sig. Resultaterne viser, at mere plads til grisene vil koste samfundet mellem 1 og 5,5 milliarder kroner, afhængigt af hvor meget pladsen øges, og om vi ser på kort eller langt sigt. Til sammenligning voksede Danmarks samlede bruttoværditilvækst i gennemsnit med over 70 milliarder kroner om året fra 2020 til 2024. Ud over selve omkostningerne falder også CO₂-udledningerne som følge af færre grise til eksport, og når vi medregner værdien af denne mindre skadevirkning, er det reelle økonomiske tab endnu mindre.

Tabel 1 Ændringen i værditilvækst i forhold til basisscenariet ved krav om øget plads i svinestaldene, mia. kr.

	2031			2050		
	10 pct. mere plads	30 pct. mere plads	50 pct. mere plads	10 pct. mere plads	30 pct. mere plads	50 pct. mere plads
Dansk BVT (ændring i mia. kr.)	-1,2	-3,4	-5,5	-1,1	-3,2	-5,0
Dansk BVT plus samfundsgevinster fra reducerede udledninger (ændring i mia. kr.)	-1,1	-3,2	-5,2	-1,0	-2,9	-4,6

Anm.: Basisscenariet er beskrevet i Lindstrøm-Svendsen, M. og L. B. Stewart (2026).

Kilde: Egne beregninger pba. resultater fra GrønREFORM.

**... men der bliver
færre beskæftigede i
landbruget**

Ud over effekterne på værditilvæksten har vi også analyseret effekterne på fødevarepriser, eksport og beskæftigelse, og vi har belyst effekterne på landbruget og på den samlede økonomi. Resultaterne tyder på, at både fødevarepriser, den samlede beskæftigelse og den samlede nettoeksport på langt sigt er stort set uændrede som følge af politiktiltaget. Effekterne dækker dog over, at ca. 1.000 beskæftigede i landbruget finder arbejde i andre brancher, og at eksport flytter fra landbruget til andre brancher.

1. Indledning

Landbruget betyder meget for Danmark

Landbruget har stor betydning for Danmark på godt og ondt. Det har sat et præg på landskabet og skabt forudsætninger for naturtyper, fx hede, som vi nu ønsker at bevare. På mange måder er landbrugslandskabet en del af den danske identitet. I dag står landbruget dog også for store skader på vandmiljø, klima, biodiversitet, dyrevelfærd og grundvand.

Pres på landbruget og pres på miljø, klima og dyrevelfærd

I de senere år er vilkårene for landbruget blevet presset af en række forhold, fx den internationale markedsudvikling, der har presset priserne på landbrugsprodukter og fødevarer relativt til andre varer og tjenester. For at være lønsomt er det nu nødvendigt for landbruget med en meget intensiv drift. Det sætter pres på dyrene og på miljøet. Statistikkerne fortæller et klart sprog om skaderne på miljøet fra den intensive landbrugsdrift, men der findes ikke tilsvarende data om skaderne på dyrevelfærden.

Denne rapport ser på fordele og ulemper ved tiltag for bedre dyrevelfærd

I denne rapport belyser vi balancen mellem fordele og ulemper ved landbrugsproduktionen, som den finder sted i dag. Vi belyser landbrugets betydning for dansk økonomi, miljø og klima og undersøger, hvad det vil koste det danske samfund at forbedre dyrevelfærden ved at give mere plads til grisene i staldene. I næste kapitel belyser vi landbrugets og fødevareklyngens bidrag til dansk økonomi, og vi belyser betydningen for miljø og klima. I kapitel 3 beskriver vi kort landbrugets og fødevareklyngens betydning for dansk udenrigsøkonomi. I kapitel 4 beskriver vi resultaterne af analyser af konsekvenser for økonomi, miljø og klima af at give grisene mere plads i staldene. Der er ikke et konklusionskapitel, men sammenfatningen indeholder fortolkning og perspektivering af resultaterne.

2. Landbrugets betydning for økonomi, miljø og klima

Landbruget fylder over halvdelen af Danmarks areal ...

Landbruget fylder meget i Danmark. Kører man gennem Danmark, vil man opleve, at landbruget fylder meget i det danske landskab. Knap 60 pct. af Danmarks areal benyttes til landbrug, jf. figur 2.1. Det gør Danmark til EU's mest opdyrkede land, jf. Eurostat (2025). Landbrugets andel af Danmarks areal har dog været svagt faldende de seneste 15 år.¹ En årlig opgørelse fra Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø viser, at danske landbrug i høj grad søger tilskud til afgrøder, der bruges til foder, jf. Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (2025). Syv ud af de ti arealmæssigt største afgrøder i 2025 bruges primært til foder. Disse syv afgrøder dækker over halvdelen af landbrugets totale areal i Danmark. Derudover udgør skovbrug ca. 13 pct. af Danmarks areal.²

... og en stor del af DKs udledninger ...

Kigger man i statistikker over Danmarks udledninger, spiller landbruget igen en stor rolle. Politisk og samfundsmæssig opmærksomhed drejer sig i høj grad om drivhusgasser på grund af deres bidrag til global opvarmning og internationale klimaforpligtelser. I en dansk kontekst er der desuden betydelig fokus på kvælstofudledninger, der forringer vandmiljøet, og pesticidanvendelse, der øger risikoen for forurening af grundvandet. Luftforurening, herunder ammoniakfordampning, får relativt mindre opmærksomhed i den brede debat, men har væsentlige miljø- og sundhedsmæssige konsekvenser og er i høj grad knyttet til landbrugsproduktionen. Figur 2.1 viser, at landbruget står for næsten alle de danske udledninger af ammoniak, 70 pct. af kvælstofudledningerne og en tredjedel af Danmarks samlede udledninger af drivhusgasser.

... men kun 1 pct. af dansk BVT

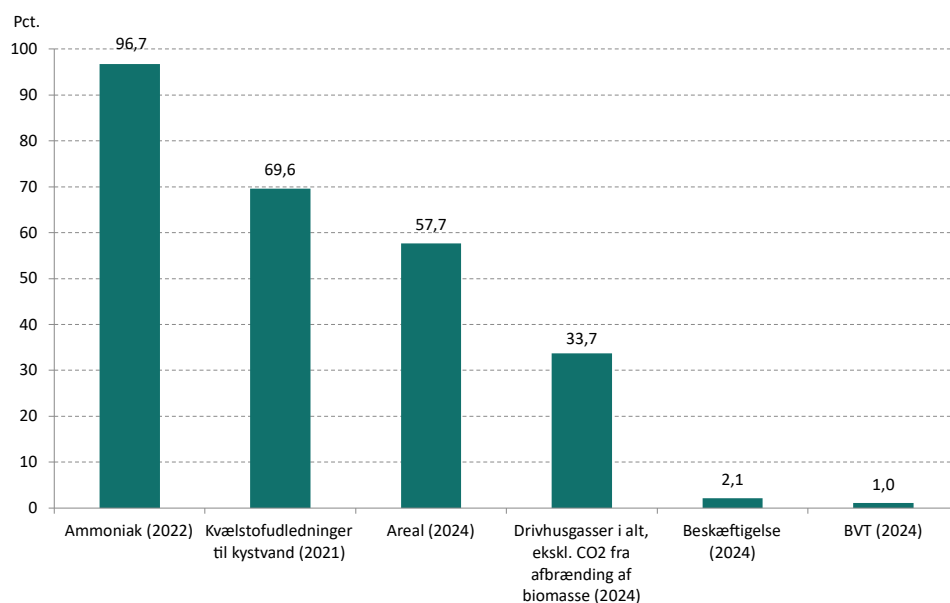
Landbruget har dog kun en lille betydning for dansk økonomi. Det gælder både, når man måler på bruttoværditilvækst (BVT) og beskæftigelse. Landbruget bidrager med 1 pct. af Danmarks samlede BVT, og beskæftiger 2 pct. af alle beskæftigede i Danmark, jf. figur 2.1. Det svarer til et bidrag fra landbrug, skovbrug og fiskeri på cirka 27 mia. kr. og en beskæftigelse på ca. 57.000 fuldtidspersoner.³ Hertil kommer, at Danmarks årligt modtager i størrelsesordenen 6-7 mia. kr. i landbrugsstøtte fra EU. Endelig spiller landbruget en stor rolle for fødevarerindustrien, hvorfor det er vigtigt også at betragte de nært tilknyttede erhvervsbidrag til BVT. Senere i kapitlet kigger vi på landbruget og de nært tilknyttede erhvervs betydning for dansk økonomi.

¹ Danmarks Statistik, tabel AREALDK2.

² Danmarks Statistik, tabel AREALDK2.

³ De 57.000 fuldtidspersoner er opgjort på baggrund af det samlede antal præsterede timer i branchen landbrug, skovbrug og fiskeri i 2023 divideret 1.660 timer pr. årsværk. Det samlede antal præsterede timer er opgjort i Danmarks Statistik, tabel NABB10. De nyeste opgørelser af værditilvæksten er for landbrug, skovbrug og fiskeri under et. Derfor anvender vi disse tal.

Figur 2.1 Landbrugets udledninger, arealforbrug, beskæftigelse og BVT
Andel af Danmarks samlede udledninger, areal, beskæftigelse og BVT

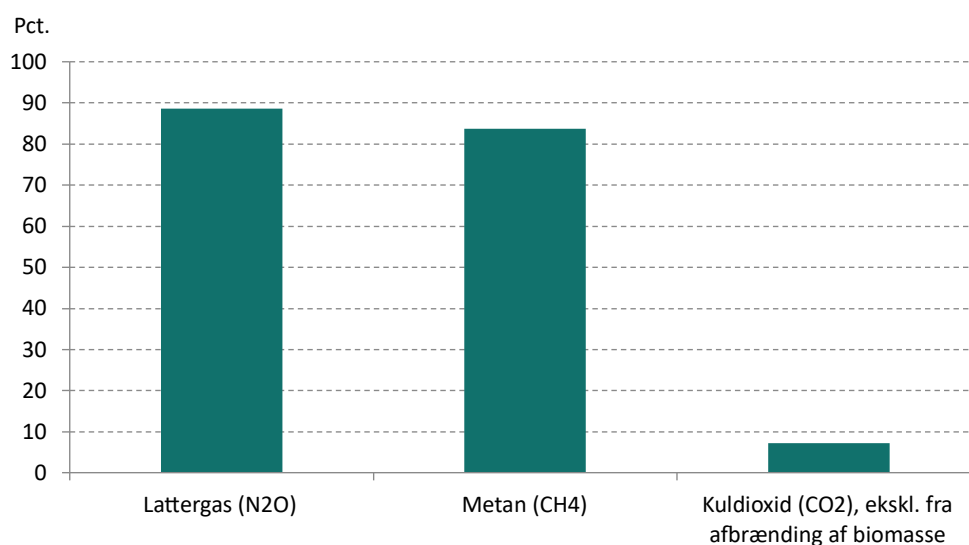
Anm.: Udledninger af ammoniak og kvælstof samt arealforbrug er opgjort kun for landbruget, mens drivhusgasser i alt, beskæftigelse og BVT er opgjort for landbrug, skovbrug og fiskeri. Vi vurderer, at landbruget står dog for langt størstedelen af drivhusgasudledningerne blandt landbrug, skovbrug og fiskeri.

Kilde: Miljøstyrelsen (2025), Miljøstyrelsen (2023), Danmarks Statistik tabel AREALDK2, tabel DRIVHUS, tabel NABP69 og tabel NABB10.

Landbruget er storudleder af metan

Landbrugets store andel af Danmarks udledninger af drivhusgasser skyldes især landbrugets udledninger af lattergas og metan. Landbruget står for langt størstedelen af Danmarks udledninger af lattergas og metan, jf. figur 2.2. Især metan er af stor betydning for den globale opvarmning. Metan er en særdeles potent drivhusgas, der på kort sigt har en langt stærkere opvarmningseffekt end CO₂. Metan har dog en relativt kort levetid i atmosfæren, så en reduktion af metan kan give en hurtig opbremsning af den globale opvarmning, jf. DMI (2018). Danmark har underskrevet det globale metanløfte, Global Methan Pledge, om at reducere sine metanudledninger med 30 pct. i 2030 ift. 2020, jf. Rådet for Grøn Omstilling (2024). Hvis Danmark skal komme i mål med at reducere sine metanudledninger, er det nødvendigt med signifikante reduktioner i landbrugssektoren. Dette kan blandt andet ske gennem en omstilling til et mere plantebaseret landbrug.

Figur 2.2 Landbrug, skovbrug og fiskeriets andel af Danmarks samlede udledninger af drivhusgasser, 2024

Kilde: Danmarks Statistik, tabel DRIVHUS.

Vi skønner over landbrugets samfundsøkonomiske eksternaliteter

Ovenfor har vi vist, at landbruget udgør en stor del af de udledninger, der skader miljø og klima, og som Danmark har fokus på at reducere. I det følgende afsnit skønner vi over landbrugets samfundsøkonomiske eksternaliteter. Tabel 2.1 præsenterer et skøn over de samfundsøkonomiske omkostninger forbundet med tre eksternaliteter fra det danske landbrug. De tre eksternaliteter er udledning af drivhusgasser, miljøskader som følge af kvælstofudledninger til vandmiljøet og sundhedsmkostninger ved ammoniakfordampning. Dette er ikke en udtømmende liste over eksternaliteter forbundet med landbruget. Her tager vi ikke højde for fortrængning af areal til rekreativ natur og biodiversitet, forringet grundvand som følge af pesticider i sprøjtemidler, antibiotikaresistens, lugt- og lydgener i lokalområdet mv. Vi har valgt at fokusere på de eksternaliteter, der er mulige at kvantificere baseret på eksisterende data, jf. boks 2.1 for en beskrivelse af metoden til værdisætning af landbrugets eksternaliteter. Vi vurderer, at de reelle samfundsøkonomiske omkostninger forbundet med landbrugets eksternaliteter er væsentligt større end angivet i dette afsnit.

Tabel 2.1 Værdisætning af landbrugets eksternaliteter

	Udledninger, 1.000 ton	2025-priser, kr. pr. ton	Pris på landbrugets eks- ternaliteter, mio. kr.
Drivhusgasser i CO ₂ -ækvivalenter (2024)	12.845	747,52	9.602
Kvælstof til vandmiljøet (2022)	38		4.258
Ammoniak (2022)	79	10.976,21	871
I alt			14.731

Anm.: Metode til værdisætning af landbrugets eksternaliteter er beskrevet i boks 2.1.

Kilde: Egne beregninger baseret på eksisterende data, jf. boks 2.1.

Landbrugets eksternaliteter svarer til halvdelen af BVT-bidraget

Vores skøn over de samfundsøkonomiske omkostninger ved landbrugets eksternaliteter viser, at landbrugets skader på miljø og klima udgør knap 15 mia. kr. om året, jf. tabel 2.1. Til sammenligning bidrog Landbrug, skovbrug og fiskeri i 2024 med godt 27 mia. kr. til dansk

BVT.⁴ Landbrugets skader på blot tre videnskabeligt dokumenterede skader på miljø og klima koster altså halvdelen af branchens bidrag til dansk økonomi.

Betydningen af EU's landbrugsstøtte

Den landbrugsstøtte, Danmark modtager fra EU, indgår ikke i landbrugets BVT, men den er alligevel en fordel for Danmark. Støtten er betinget af, at arealer anvendes til en form for landbrug. Der er ikke grund til at tro, at Danmarks bidrag til EU reduceres, hvis landbrugsstøtten fra EU til Danmark reduceres. Derfor bør landbrugsstøtten regnes med i et forsøg på at beskrive landbrugets samfundsøkonomiske betydning. Men det er heller ikke givet, at støtten vil bortfalde, hvis landbrugsdriften ændrer sig i forhold til i dag.

Boks 2.1 Metode til værdisætning af eksternaliteter

Vi beregner de samfundsøkonomiske omkostninger ved landbrugets udledninger ud fra separate opgørelser over mængden af udledninger og enhedsomkostninger forbundet hertil. Opgørelsen af CO₂e-udledningerne stammer fra Danmarks Statistiks tabel DRIVHUS. Opgørelsen af landbrugets udledninger af kvælstof til kystvandet stammer fra Miljøstyrelsen (2023). Opgørelsen af landbrugets ammoniakudledninger stammer fra Miljøstyrelsens opgørelse over kilder til luftforurening, jf. Miljøstyrelsen (2025).

Skyggeprisen for CO₂e er hentet fra Finansministeriets nøgletalskatalog og angiver den marginale samfundsøkonomiske omkostning ved at reducere udledningen med ét ton CO₂e i 2025, jf. Finansministeriet (2025). For at omregne faktorprisen fra nøgletalskataloget til markedspriser har vi ganget prisen med nettoafgiftsfaktoren på 1,28. Prisen afspejler dermed forbrugers pris på de eksterne omkostninger.

Prisen for kvælstof er baseret på en metaanalyse fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi (DCE), der analyserer de samfundsøkonomiske gevinster ved forbedret vandkvalitet, jf. Zander sen m.fl. (2022). Prisen angiver betalingsvilligheden for god økologisk tilstand i vandmiljøet blandt befolkningen, der bor i kyst- og vandoplande. Prisen er et konservativt estimat, idet der kan være folk bosiddende uden for kyst- og vandoplandene, som også tillægger rent vandmiljø en værdi. Prisen angiver ikke en enhedsomkostning, men afspejler den samlede samfundsøkonomiske gevinst ved forbedret vandkvalitet.

Prisen for ammoniak er baseret på værdisætningen af skadevirkninger lavet af ekspertgruppen for en grøn skattereform, jf. Skatteministeriet (2024). Prisen afspejler udelukkende værdien af sundhedseffekter for mennesker på dansk område. Der tages dermed ikke højde for øget næringsstofbelastning i naturområder, idet påvirkningen er geografisk betinget og svær at kvantificere. Værdien af reduceret ammoniakudledning er således et underkantskøn.

Skyggepriserne for kvælstof og ammoniak er i kilderne angivet i hhv. 2018- og 2022-priser. I tabel 2.1 er priserne fremskrevet til 2025-priser ved prisjustering med real BNP pr. indbygger samt prisudviklingen. Real BNP for 2025 er baseret på prognosen fra Økonomisk Redegørelse fra december 2025, jf. Økonomiministeriet (2025). For 2025 har vi brugt indbyggertallet fra 1. december 2025.

Alternative anvendelser af ressourcer

Landbrugsproduktionen lægger beslag på arbejdskraft svarende til ca. 57.000 fuldtidsbeskæftigede og kapital svarende til ca. 560 mia. kr.⁵, der ellers kunne anvendes til produktion i andre brancher. Det er usikkert, hvad værdien af alternative anvendelser er. Hvis vi konservativt lægger til grund, at arbejdskraften (ca. 94 mio. timer pr. år) alternativt kunne anvendes i job til en timeløn på ca. 170 kr. pr. præsteret time, som er lønniveauet inden for hotel og restauration, finder vi en alternativomkostning i størrelsesordenen 16 mia. kr. Landbrugets BVT på godt 27 mia. kr., tillagt landbrugsstøtte på ca. 6 mia. kr., fratrukket knap 15 mia. kr. i eksternaliteter og 16 mia. kr. i værdi af alternativ anvendelse af arbejdskraft

⁴ Danmarks Statistik, tabel NABP69.

⁵ Danmarks Statistik, tabel REGNLA4. Tal fra 2023 samt egne beregninger baseret på Danmarks Statistik, tabel NABB10.

giver ca. 2 mia. kr. til at forrente de 560 mia. kr. i kapital. En forrentning på 0,4 pct. er ikke en særlig god forrentning. Normalt kræver vi, at samfundsmæssige investeringer skal give et meget højere afkast. Et afkastkrav på 1,5 pct., som er det mindste afkastkrav i samfundsøkonomiske konsekvensvurderinger, ville svare til et afkast på ca. 8,3 mia. kr. Afkastkravet på 1,5 pct. anvendes på afkast, der optræder 70 år og senere efter der er gjort en samfundsmæssig investering.

Landbruget har afgørende rolle for andre erhverv

Landbruget spiller en vigtig rolle for andre erhverv. Hidtil har kapitlet hovedsageligt omhandlet det primære landbrugserhverv, men landbrugets produktion er vigtig for, at andre danske erhverv kan opretholde deres nuværende aktivitetsniveau. Dette gælder fx for slagterier og mejerier i fødevarerindustrien samt leverandører af varer og tjenester til landbruget.

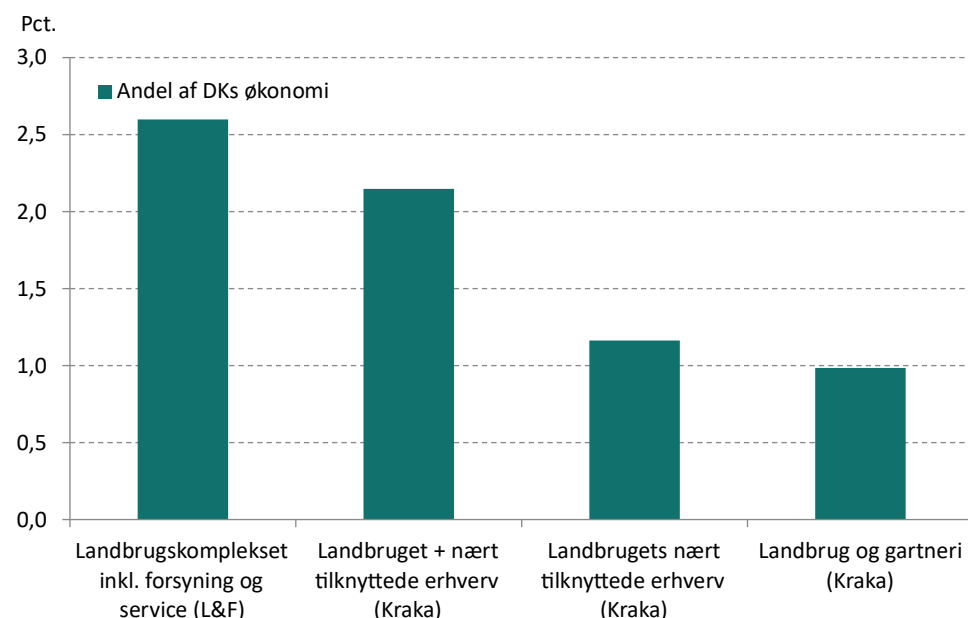
Opgørelser over landbrugets betydning

Der findes en række forskellige opgørelser over landbrugets betydning for andre brancher, jf. figur 2.3. Interesseorganisationen Landbrug & Fødevarer vurderer, at "landbrugs-komplekset inkl. forsyning og service" bidrager med godt 2,5 pct. af Danmarks bruttonationalprodukt, jf. Landbrug og Fødevarer (2025a). Benytter man opgørelsesmetoden fra Kraka (2023), udgør bidraget knap 2,2 pct. af dansk BVT.

Faldende bidrag til dansk økonomi

Landbrugets andel af dansk BVT har været faldende de sidste mange år. Det gælder både, når man kigger på det primære landbrug alene, når man kigger på landbruget sammen med de nært tilknyttede erhverv, og når man kigger på Landbrug og Fødevarers opgørelser over fødevareklyngens bidrag til dansk økonomi. Denne udvikling skyldes primært, at dansk økonomi er vokset i perioden, mens landbrugets BVT stort set har været uændret i perioden.

Figur 2.3 Landbrugets bidrag til dansk økonomi, fordelt på forskellige opgørelsesmetoder

Anm.: Landbrug & Fødevarer (L&F) angiver landbrugets bidrag til dansk økonomi som landbrugets BVT ud af Danmarks totale BNP. Kraka angiver landbrugets bidrag til dansk økonomi som landbrugets BVT ud af Danmarks totale BVT. Forskellen på landbrugskomplekset og nært tilknyttede erhverv er, at landbrugskomplekset også indeholder underleverandører til landbruget, fx revisorer. Nært tilknyttede erhverv er fx slagterier og mejerier.

Kilde: Landbrug og Fødevarer (2025a), Kraka (2023), Danmarks Statistik tabel NABP117.

**Mindre landbrug
fører ikke til store
samfundstab**

Selvom landbruget har betydning for andre brancher, kan den danske økonomi godt omstille sig til en lavere landbrugsproduktion, uden at der sker store tab for samfundsøkonomien. Hvis aktivitetsniveauet i landbruget eller de tilknyttede erhverv falder, kan ressourcerne skabe værdi i andre dele af økonomien.

**Ansatte i landbruget
finder andre job**

Beskæftigede i landbruget og de tilknyttede erhverv vil med tiden finde job andre steder. For eksempel skriver Fødevareforbundet NNF, at mere end ni ud af ti af medarbejderne på slagteriet i Ringsted havde fundet nyt job ét år efter, slagteriet lukkede, jf. NNF (2025). Der er dog regionale forskelle i, hvor hurtigt tidligere ansatte i landbruget og tilknyttede erhverv finder job. Der er ikke foretaget analyser af lukningen af slagteriet i Sæby, men en mediesøgning tyder på, at andelen af tidligere ansatte ved slagteriet i Sæby, der har fundet job, er lavere, end det er tilfældet i Ringsted. Et halvt år efter lukningen i Sæby havde 294 ud af 800 tidligere medarbejdere ikke fundet nyt job.⁶ Økonomiske analyser af beskæftigelsens mobilitet finder, at jobtab i en branche forholdsvis hurtigt udlignes af jobskabelse i andre brancher. Op til de politiske beslutninger om indførelse af en CO₂-afgift på landbruget udarbejdede De Økonomiske Råd en analyse, der fandt, at en CO₂-afgift ville reducere beskæftigelsen i landbruget og industrien med 12.000 personer, men at 11.300 personer ville finde beskæftigelse i andre erhverv, jf. De Økonomiske Råd (2021). Der ville altså kun være et lille fald i den samlede beskæftigelse.

**Beskæftigelsen
tilpasser sig gennem
naturlig afgang**

Den demografiske udvikling i erhvervet vil bidrage til at tilpasse beskæftigelsen til et lavere aktivitetsniveau i landbruget. Ifølge De Økonomiske Råd (2021) vil en tredjedel af de selvstændige i landbruget nå pensionsalderen inden 2030. En reduktion i beskæftigelsen kan i betydeligt omfang finde sted gennem en naturlig afgang. Beskæftigelsen i landbruget kan altså falde gradvist uden større forstyrrelser på det samlede arbejdsmarked.

**Lavere tilpasnings-
omkostninger sfa.
international
arbejdskraft**

Landbrugets store andel af international arbejdskraft mindsker tilpasningsomkostningerne for danske borgere. En tredjedel af lønmodtagerne i landbruget er international arbejdskraft, jf. Danmarks Statistik (2024). I svinebranchen er andelen væsentligt højere. De må formodes at forlade Danmark, hvis de ikke kan finde lignende beskæftigelse i Danmark. Alt andet lige reducerer det tilpasningsomkostningerne for danske borgere. Der kan dog opstå omkostninger i form af mindsket provenu fra skatteindbetalinger og højere priser, hvis den nødvendige arbejdskraft ikke kan rekrutteres i de brancher, hvor beskæftigelsen stiger, jf. De Økonomiske Råd (2021).

**Øvrige ressourcer
finder også ny
anvendelse**

Øvrige ressourcer vil også finde nye anvendelser. Pladsen, som landbruget og de tilknyttede erhverv i dag bruger, kan blive omdannet til værdifuld natur. Desuden kan kapitalen, herunder maskiner og bygninger, sælges til andre erhverv. Et eksempel på ny anvendelse af kapitalapparat er slagteriet i Sæby, der lukkede for tre år siden, men i dag er tæt på et salg jf. TV2 Nord (2025). En effektiv omfordeling af areal og kapital kan begrænse de samfundsøkonomiske omkostninger ved reduktion i landbrugsaktiviteten.

**Man kan ikke undgå
nogle omkostninger
ved omstilling**

Samlet set kan det ikke undgås, at omstillingen til et lavere aktivitetsniveau i landbruget vil indebære kortsigtede omkostninger. Medarbejdere er ikke helt så produktive i nye job, og der sker kapitaltab ved at ændre anvendelsen af kapitalapparatet. Omkostningerne ved en sådan omstilling kan dog begrænses ved, at omstillingerne annonceres i god tid.

Opsummering

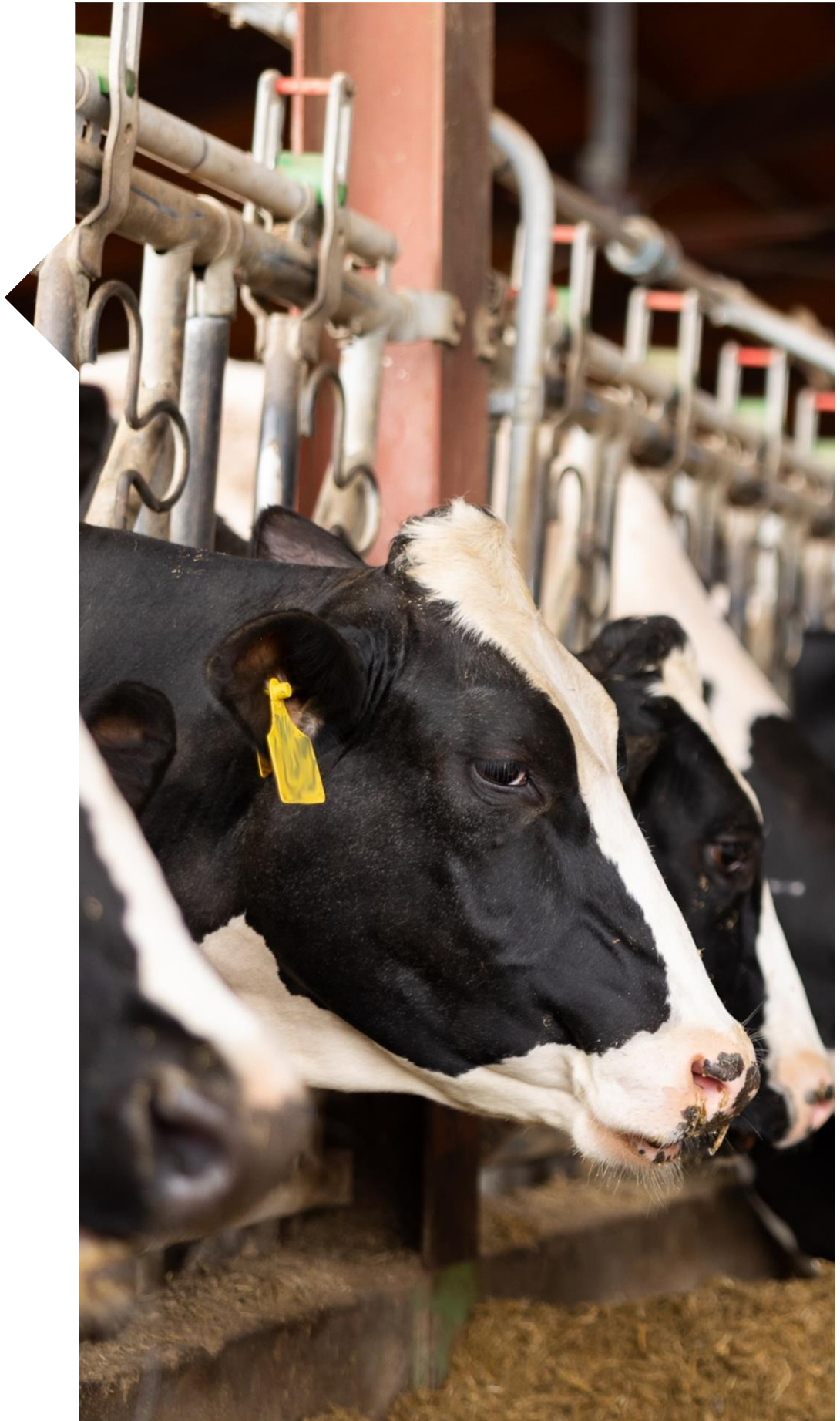
Det er relevant at forsøge at vurdere landbrugets betydning for det danske samfund, fordi erhvervet har betydelige skadevirkninger på miljø, klima og dyrevelfærd. Spørgsmålet er, om det ville være et stort problem, hvis danske politikere forsøgte at forbedre miljø, klima og dyrevelfærd på bekostning af landbruget. En sådan vurdering er dog også forbundet med

⁶ [Hundredvis er stadig arbejdsløse efter slagterilukning, og det koster kommune millioner - TV 2](#)

usikkerhed. Vi har kvantificeret landbrugets bidrag til BVT, EU-landbrugsstøtte, eksternaliteter i form af CO₂, kvælstof og ammoniak, og vi har sammenholdt det med alternative anvendelser af arbejdskraft og kapital. Opgjort på den måde giver landbruget et meget lille bidrag til den danske samfundsøkonomi. Landbrugets betydning for samfundsøkonomien er derfor ikke et stærkt argument mod miljøregulering eller forbedring af dyrevelfærden.

Overvurdering eller undervurdering

Opgørelsen udelader dog en række forhold, der enten trækker i retning af, at vi overvurderer eller undervurderer landbrugets betydning. Forhold, der taler for overvurdering, er fx, at vi ikke kvantificerer skadevirkninger på grundvand, biodiversitet, rekreative værdier og dyrevelfærd. Forhold, der taler for undervurdering, er fx, at vi ikke kvantificerer værdien af landbrugets effekt på de tilknyttede erhverv eller livskvaliteten for mennesker i landområderne.

3. Landbrugets betydning for Danmarks internationale økonomi

Landbrugets historiske betydning

Historisk set har landbruget haft en central betydning for dansk økonomi, men betydningen har ændret sig markant gennem det 20. århundrede. I starten af det 20. århundrede stod landbruget for mere end halvdelen af Danmarks samlede eksport, og mere end hver fjerde dansker levede af landbrug, jf. Hansen (2025) og Danmarks Statistik (2025). I 1950'erne gjorde mekaniseringen sit indtog i landbruget, hvilket medførte produktivitetsstigninger, der reducerede arbejdskraftsbehovet markant. Landbrugseksporten var fortsat en stor del af dansk eksport, men blev gradvist mindre. I 1970'erne og 1980'erne, hvor Danmark havde store underskud på betalingsbalancen, var eksportindtægter fra landbruget vigtige for valutaindtjeningen, selvom eksportbasen gradvist blev bredere og mindre landbrugsbaseret.

Landbruget har fortsat stor rolle i dansk udenrigshandel

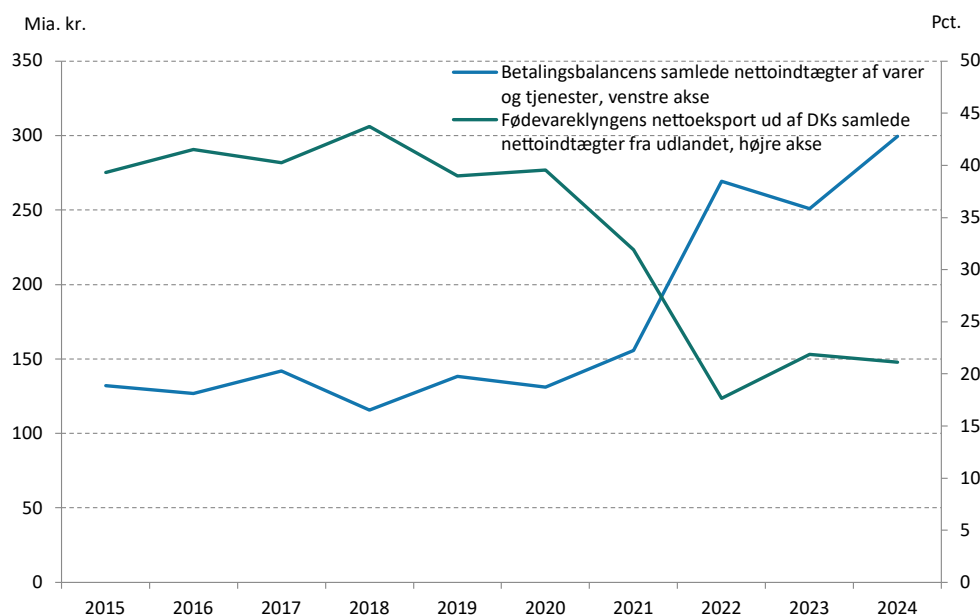
Som vist i kapitel 2 har landbruget i de seneste årtier haft en relativt begrænset betydning for dansk BVT og beskæftigelse. Den bredere fødevareklynge spiller dog fortsat en væsentlig rolle i dansk eksport. Fødevareklyngens eksport har de seneste ti år udgjort godt 20 pct. af Danmarks samlede eksport.⁷ Figur 3.1 viser værdien af fødevareklyngens nettoeksport som andel af Danmarks samlede nettoindtægter fra udlandet i perioden 2015-2024. Fødevareklyngens eksport- og importtal stammer fra Landbrug og Fødevarers hjemmeside, jf. Landbrug og Fødevarer (2025b), da Danmarks Statistiks statistikbank ikke opgør eksport og import på detaljeret brancheniveau. Figuren viser, at fødevareklyngens nettoeksport i 2015-2020 udgjorde 40 pct. af Danmarks samlede nettoindtægter fra udlandet, hvorefter den faldt til 20 pct. Det store fald skyldes, at Danmarks øvrige indtægter er steget kraftigt, mens fødevareklyngens nettoeksport har været konstant og endda stigende i 2023-2024. Figuren illustrerer altså, at fødevareklyngen fortsat spiller en stor rolle for den danske nettoeksport.

Faldende bytteforhold i landbruget

Landbrugets bytteforhold har været faldende i løbet af de seneste 20 år, jf. Bramsen m.fl. (2025). Bytteforholdet beskriver forholdet mellem priser, som landmænd sælger deres produkter for, og priser på varer som landmænd køber til brug i deres produktion. Et faldende bytteforhold behøver ikke i sig selv at medføre en lavere indtjening, hvis det modsvares af en stigning i produktiviteten. Det faldende bytteforhold sætter imidlertid landbruget under pres, da det tvinger dem til at øge produktiviteten for at opretholde den internationale konkurrenceevne. Det er lykkedes dansk landbrug at øge produktiviteten og opretholde den internationale konkurrenceevne trods det faldende bytteforhold. Stigningen i produktiviteten kan imidlertid være forbundet med miljømæssige konsekvenser og udfordringer for dyrevelfærden. Udviklingen rejser derfor en samfundsøkonomisk afvejning mellem produktivetsgevinster og de potentielle eksterne omkostninger for klima, miljø og dyrevelfærd.

⁷ Landbrug og Fødevarer (2025b) og Danmarks Statistik, tabel KN8Y.

Figur 3.1 Betalingsbalancens samlede nettoindtægter af varer og tjenester og fødevareklyngens nettoeksport af Danmarks samlede nettoindtægter fra udlandet

Kilde: Landbrug og Fødevarer (2025b) og Danmarks Statistik, tabel BBY.

Den internationale økonomi har ændret sig

Fødevareklyngens betydning for dansk vareeksport og nettoindtægterne fra udlandet skal ses i lyset af de strukturelle forandringer, der er sket i den internationale økonomi siden midten af 1900-tallet. På det tidspunkt var det internationale finansielle system mindre udviklet, kapitalbevægelser mere begrænsede, og Danmarks adgang til internationale låne-markeder var væsentligt mere begrænset end i dag. I dag er Danmark velintegreret i det internationale kapitalmarked med fri kapitalmobilitet og adgang til udenlandsk finansiering. Samtidig har dansk økonomi en bred og diversificeret eksportbase, der omfatter flere brancher. Det betyder, at Danmark ikke længere er strukturelt afhængig af landbruget til at sikre valuta-indtjening og makroøkonomisk stabilitet.

Fald i landbrugets aktivitet skader næppe betalingsbalancen

Selvom landbruget og dets nært tilknyttede erhverv bidrager væsentligt til Danmarks eksport, vil et fald i denne eksport ikke nødvendigvis føre til et tilsvarende fald i overskuddet på betalingsbalancen. Det er der flere årsager til. Den mest tungtvejende er, at den generelle opsparingstilbøjelighed i samfundet betyder langt mere for betalingsbalancen end noget enkelt erhvervs udenrigshandel. Hvis de offentlige finanser er ansvarlige, og hvis husholdningerne og virksomhederne har et opsparingsoverskud, så vil der være overskud på betalingsbalancen. Det skyldes, at opsparingsoverskuddet afspejler et produktionsoverskud, som placeres i udlandet. I øvrigt viser erfaringer fra fx slagterilukningerne, at den samlede beskæftigelse i Danmark ikke falder væsentligt, hvis aktiviteten i fødevareklyngen falder. Dels fordi klyngen udgør en lille del af økonomien, og dels fordi ressourcerne finder anvendelse i andre erhverv, jf. for eksempel erfaringer fra slagterierne som beskrevet i kapitel 2. Desuden bidrager andre erhverv også til et overskud på betalingsbalancen, enten fordi de eksporterer, eller fordi de konkurrerer med import.

4. Samfundsøkonomiske konsekvenser ved dyrevelfærds politik

Landbruget spiller en begrænset rolle i dansk økonomi

Ovenfor har vi vist, at den samfundsøkonomiske betydning af dansk landbrug er mindre, end hvad man ville forvente ved blot at kigge på bidraget til bruttonationalproduktet. Vi har vist indikatorer for, at når aktiviteten i landbruget falder, finder de ansatte beskæftigelse i andre erhverv. Desuden har andre analyser af miljøpolitik vist, at tabet for fødevareklyngen og samfundet ved at miljøregulere landbruget er begrænset, jf. De Økonomiske Råd (2021) og Kraka (2023).

Vi analyserer et politisk tiltag for bedre dyrevelfærd

I dette kapitel analyserer vi omkostningerne for landbruget og samfundet samt effekten på udledninger ved implementeringen af en politik, der skal øge dyrevelfærden. Med modellen GrønREFORM undersøger vi de samfundsøkonomiske effekter af et konkret politisk tiltag: øgede pladsnormer i svinestalde. Beregningerne er dokumenteret i Lindstrøm-Svendsen og Stewart (2026). Dette politiske tiltag skal ses som en illustration af, hvad der sker med landbrugsproduktionen og dansk økonomi ved introduktion af en politik, der fremmer dyrevelfærd.

Pladsnormer alene er utilstrækkelige

Det er vigtigt at understrege, at øget plads i staldene er nødvendigt, men ikke tilstrækkeligt for at forbedre dyrevelfærden. Tiltaget repræsenterer blot ét af flere politiske initiativer, der anses for nødvendige. Centrale indikatorer for grisenes trivsel omfatter blandt andet krølle på halen, hvilket forudsætter tilstrækkelig plads, adgang til halm som rode- og beskæftigelsesmateriale samt passende ventilation, jf. Styrelsen for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (2026). Halm er vigtig for at opfylde grisenes naturlige behov for at rode, og mere plads reducerer samtidig risikoen for halebid. Derudover er løsdrift for søer et centralt velfærdshensyn i griseproduktionen.

Den analyserede politik

For at kvantificere de økonomiske og miljømæssige konsekvenser af et sådant tiltag anvendes den makroøkonomiske model GrønREFORM. Beregningerne er udarbejdet af DREAM-gruppen med et tilhørende notat for Kraka Economics og Dyrenes Beskyttelse. Formålet er at belyse de makroøkonomiske og klimamæssige effekter af skærpede krav til staldareal i svineproduktionen af hensyn til øget dyrevelfærd. Tabel 4.1 præsenterer den analyserede politik. I dette tiltag fokuserer vi på GrønREFORM-underbrancherne "smågrise m. søer" og "slagtesvin". For begge brancher analyserer vi effekterne af at øge arealet pr. gris. Vi analyserer tre forskellige pladsforøgelser: 10 pct., 30 pct. og 50 pct. Tiltaget annonceres i år 2026 og træder i kraft i år 2031.

De modeltekniske forudsætninger

De skærpede krav til staldareal modelleres i GrønREFORM ved, at forbruget af bygningskapital (samt energi) per dyr forøges i de berørte underbrancher. Modelteknisk indebærer politiktiltaget altså ikke et direkte krav til areal pr. dyr, men afspejler en forøgelse af branchernes produktionsomkostninger pr. produceret dyr, da forbruget af bygningskapital forøges.

Fordele og ulemper ved en kort tilpasningsperiode

Tilpasningsperioden er sat til fem år, hvilket er relativt kort sammenlignet med andre politiske tiltag i landbruget. Der er fordele og ulemper forbundet med en kort tilpasningsperiode. Fordelen er, at dyrevelfærden hurtigt forbedres, så dyrene tidligere kommer til at leve under bedre forhold. Ulempen er, at omstillingsomkostningerne for landbruget bliver

relativt høje, da sektoren er kapitalintensiv, og det tager tid at tilpasse bygningskapital. Den optimale længde af tilpasningsperioden er derfor en afvejning mellem hurtige dyrevelfærdsgevinster og høje omkostninger. I denne analyse fokuserer vi primært på de langsigtede effekter, da de ikke påvirkes af tilpasningsperiodens længde.

Tabel 4.1 Den analyserede politik

Branche	Politiktiltag	Annoncerings-tidspunkt	Ikraft-trædelses-dato	Stigning i areal pr. gris
Smågrise m. søer	Øget areal pr. gris	År 2026	År 2031	10 pct. 30 pct. 50 pct.
Slagte-svin	Øget areal pr. gris	År 2026	År 2031	10 pct. 30 pct. 50 pct.

Kilde: Egen tilvirkning.

Risiko for lækage ...

Der er risiko for, at politiktiltaget for bedre dyrevelfærd medfører såkaldt lækage. Skærpede arealkrav vil øge produktionsomkostningerne i de berørte brancher og dermed svække danske producenters internationale konkurrenceevne. Hvis produktionen som følge heraf forskydes til lande, hvor kravene til dyrevelfærd er lavere, kan en del af de forbedringer, der opnås i Danmark, blive modsvaret af øget produktion under ringere velfærdsstandarder i andre lande. Omfanget af en sådan lækage er usikkert. Skatteministeriet (2024) vurderede, at for så vidt angår drivhusgas, er lækagen mellem 21 og 44 pct. Dvs. Hver gang Danmark reducerer CO₂e-udledningerne med 100 ton, stiger udledningerne med 21-44 ton i udlandet.⁸ Klimaregulering i Danmark gør altså en forskel.

... og risiko for strukturændringer i landbruget

Politiktiltaget medfører desuden en risiko for en indenlandsk strukturændring i landbruget. En mulig adfærdseffekt er, at producenter vælger at omlægge produktionen fra svin til kvæg. Den samlede effekt på drivhusgasudledningerne afhænger i den forbindelse af den relative emissionsintensitet mellem svine- og kvægproduktion. Hvis udledningerne i kvægproduktionen stiger mere end udledningerne i svineproduktionen falder, vil tiltaget have en negativ klimaeffekt. En sådan omlægning af produktionen er imidlertid forbundet med betydelige omstillingsomkostninger, fx investeringer i kapitalapparat og tilpasning af driftsform, hvilket begrænser incitamentet til at omlægge produktionen. Vi forventer derfor, at denne type strukturændring kun vil forekomme i begrænset omfang.

Nuværende pladsnormer i grisestalde

Tabel 4.2 viser de nuværende dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til areal pr. gris i staldene samt areal efter politiktiltaget. Tabellen dækker både over smågrise og slagtesvin. Som det fremgår af tabellen, stiger arealkravet proportionalt med grisens vægt. Tabellen viser, at en gris, der vejer det samme som en gennemsnitlig dansker, skal bo på 0,55 m². Det svarer til, at der skal bo godt 6 personer i en dobbeltseng. Grise deler naturligvis et staldområde med andre grise, så det er muligt for dem at bevæge sig lidt rundt, men i gennemsnit vil de kun have en sjettedel af en dobbeltseng for sig selv.

⁸ Tidligere studier af fx Kraka (2023) finder bredere usikkerhedsspænd for lækageraterne, men disse undersøgelser tager ikke højde for, at regulering kan medføre teknologisk innovation, der bidrager til at opnå reduktioner af drivhusgasudledninger i Danmark ad teknologisk vej.

Tabel 4.2 Nuværende dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til frit gulvareal til hver smågris eller hver avls- og slagtegris, der opdrættes i grupper, samt plads efter politiktiltaget

Gennemsnits- vægt	Nuværende mindstekrav til frit gulvareal	10 pct. plads- forøgelse	30 pct. plads- forøgelse	50 pct. plads- forøgelse
10 kg og derunder	0,15 m ²	0,17 m ²	0,20 m ²	0,23 m ²
10-20 kg	0,20 m ²	0,22 m ²	0,26 m ²	0,30 m ²
20-30 kg	0,30 m ²	0,33 m ²	0,39 m ²	0,45 m ²
30-50 kg	0,40 m ²	0,44 m ²	0,52 m ²	0,60 m ²
50-85 kg	0,55 m ²	0,61 m ²	0,72 m ²	0,83 m ²
85-110 kg	0,65 m ²	0,72 m ²	0,85 m ²	0,98 m ²
Over 110 kg	1,00 m ²	1,10 m ²	1,30 m ²	1,50 m ²

Kilde: Retsinformation (2020) og egne beregninger.

Resultater vises i tabellen

I det følgende afsnit præsenterer vi resultaterne af beregninger på GrønREFORM for Kraka Economics og Dyrenes Beskyttelse. Tabel 4.3 præsenterer modelresultaterne fra GrønREFORM. Tabellen viser effekterne i 2031 og i 2050 ved en pladsforøgelse på hhv. 10 pct., 30 pct. og 50 pct. Effekterne angiver, hvor stor en ændring der er i det pågældende år sammenlignet med basisscenariet, der fastholder de nuværende pladsnormer.

Landbrugets BVT og beskæftigelse falder ...

At øge arealet pr. gris medfører et fald i landbrugets BVT og beskæftigelse. Det gælder både, når man kigger på ikrafttrædelsesåret, og når man kigger på den langsigtede effekt, jf. tabel 4.3. Med en pladsforøgelse på 50 pct. falder landbrugets BVT på lang sigt med 9 pct. Det svarer til et fald på 1,5 mia. kr. ift. basisscenariet. Samtidig falder landbrugets beskæftigelse med 1.000 personer, hvilket er et fald på 4,6 pct. ift. basisscenariet.

... men det har lille makroøkonomisk betydning

Politiktiltaget har dog en begrænset effekt på Danmarks samlede BVT og beskæftigelse. Kigger man på de langsigtede effekter af 50 pct.-politikken, er der stort set ingen forskel fra basisscenariet på de makroøkonomiske størrelser. Beregningen antager et fleksibelt arbejdsmarked, hvor de beskæftigede, der mister deres job i landbruget, blot flytter over til andre brancher i økonomien, hvor de fortsætter med at skabe værdi.

Uændrede fødevarepriser

Forbrugerprisen på det samlede danske fødevarerforbrug er stort set uændrede. De skærpede arealkrav medfører højere produktionsomkostninger i svinebrancherne. Det medfører en mindre stigning i forbrugerpriserne på svinekød, mens den samlede fødevarepris stort set er uændret. Den samlede fødevarepris er uændret, fordi produktionsfaldet i landbruget fører til et mindre fald i samlet BVT og dermed også samlet efterspørgsel efter fødevarer. Det modvirker prisstigningen på svinekød.

Landbrugets eksport falder markant

Der er et relativt stort fald i landbrugets eksport på 18 pct. i ikrafttrædelsesåret som følge af politiktiltaget. Det skyldes, at især smågrisebranchen er en eksporttunge branche. Der ses også et mindre fald i landbrugets import, hvilket fx skyldes, at landbruget skal importere mindre foder til griseproduktionen. Den samlede danske eksport oplever et fald på højst 0,1 pct. både på kort og lang sigt, mens den samlede danske import falder med 0-0,1 pct. på kort sigt. Politiktiltaget har altså en lille effekt på Danmarks samlede nettoeksport.

Tabel 4.3 Resultater af GrønREFORM. Effekterne ved pladsforøgelse på hhv. 10 pct., 30 pct. og 50 pct. ift. basisscenariet. Den kortsigtede effekt i ikrafttrædelsesåret 2031 og den langsigtede effekt i 2050.

	2031			2050		
	10 pct.	30 pct.	50 pct.	10 pct.	30 pct.	50 pct.
Samlet dansk BVT (pct.-vis ændring)	0,0	-0,1	-0,2	0,0	-0,1	-0,1
Landbrugets BVT (pct.-vis ændring)	-1,1	-3,3	-5,2	-2,1	-5,8	-9,0
Samlet dansk beskæftigelse (ændring i antal personer)	-575	-1.598	-2.475	12	45	63
Landbrugets beskæftigelse (ændring i antal personer)	-757	-2.005	-2.965	-254	-675	-1.004
Totale fødevarepriser (pct.-vis ændring)	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0
Samlet dansk eksport (pct.-vis ændring)	0,0	-0,1	-0,1	0,0	-0,1	-0,1
Landbrugets eksport (pct.-vis ændring)	-4,6	-12,3	-18,1	-5,4	-14,3	-21,1
Samlet dansk import (pct.-vis ændring)	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0
Landbrugets import (pct.-vis ændring)	-1,7	-4,7	-7,2	-1,2	-3,3	-5,0
Samlede danske udledninger, CO ₂ e (pct.-vis ændring)	-0,3	-0,9	-1,5	-0,3	-0,9	-1,3
Landbrugets udledninger, CO ₂ e (pct.-vis ændring)	-0,8	-2,2	-3,4	-0,6	-1,7	-2,5
Samlede danske udledninger, ammoniak (pct.-vis ændring)	-1,0	-2,7	-4,2	-0,8	-2,1	-3,1
Landbrugets udledninger, ammoniak (pct.-vis ændring)	-1,0	-2,8	-4,4	-0,8	-2,2	-3,3
Smågrise ift. slagtesvin (pct.-vis ændring)	-4,6	-12,4	-18,5	-5,8	-15,7	-23,5

Anm.: GrønREFORM beregner ikke effekter på kvælstofudledninger.

Kilde: Egne beregninger pba. resultater fra GrønREFORM.

Relativt store CO₂e reduktioner i landbruget ...

Ved den største pladsforøgelse falder landbrugets udledninger af CO₂e i 2031 med 3,4 pct. ift. basisscenariet, jf. tabel 4.3. Det er en årlig reduktion, der over årene akkumulerer og bidrager til betydelige samlede reduktioner. I 2050 medfører den største pladsforøgelse en CO₂e-reduktion i landbruget på 2,5 pct. ift. basisscenariet.

... og dermed også på landsplan

De samlede danske udledninger er ved den største pladsforøgelse 1,5 pct. lavere end i basisscenariet i 2031. I 2050 er udledningerne 1,3 pct. lavere. Politiktiltaget medfører altså, at Danmark udleder godt 1 pct. mindre CO₂e om året. Reduktionen i Danmarks samlede udledninger stammer hovedsageligt fra faldet i landbrugets udledninger. Herudover kan de nært tilknyttede erhverv, fx svineslagterierne, bidrage med små reduktioner som følge af den lavere svineproduktion.

Begrænset reduktion af ammoniak

Politiktiltaget medfører på langt sigt en reduktion i ammoniakudledningen på op til 1,4 pct. i landbruget, svarende til en årlig reduktion på knap 500 tons sammenlignet med basisscenariet. Reduktionen er relativt begrænset på trods af, at ammoniakfordampning i høj grad stammer fra stalde og gylletanke. Smågrise bidrager imidlertid kun i meget begrænset omfang til ammoniakudledningen. Da politiktiltaget især reducerer smågriseproduktionen, bliver den samlede effekt på ammoniakudledningen derfor relativt beskeden.

Samfundsgevinster ved reducerede udledninger

Ligesom vi i kapitel 2 værdisætter landbrugets samfundsøkonomiske eksternaliteter, kan vi ud fra GrønREFORM-resultaterne lave en værdisætning af de samfundsgevinster, danskerne vil opleve ved de reduktioner i udledninger, som vil følge af politiktiltaget. I tabel 4.4 skønner vi over eksternaliteternes værdi ved brug af samme metode som beskrevet i boks 2.1. Da der er tale om en reduktion af de negative eksternaliteter, afspejler priserne samfundsgevinster ved at implementere det politiske tiltag. Tabel 4.4 viser, at reduktionerne i

de samlede danske CO₂e ved en pladsforøgelse på 50 pct. på lang sigt vil føre til en samfundsgevinst på godt 400 mio. kr. årligt ift. basisscenariet.

Tabel 4.4 Værdisætning af samfundsgevinsterne ved reducerede udledninger som følge af politiktiltaget

mio. kr.	2031			2050		
	10 pct.	30 pct.	50 pct.	10 pct.	30 pct.	50 pct.
Samlede danske udledninger, CO ₂ e	67,0	185,2	285,1	100,5	269,5	404,9
Samlede danske udledninger, ammoniak	6,1	17,0	26,3	3,9	10,7	16,2
I alt	73,1	202,2	311,4	104,4	280,2	421,1

Anm.: Værdisætningen følger samme metode som beskrevet i boks 2.1. Det er ikke muligt rapportere kvælstofudledninger pba. GrønREFORM. GrønREFORM beregner ikke effekter på kvælstofudledninger.

Kilde: Egne beregninger pba. resultater fra GrønREFORM.

Samfundsgevinster modvirker faldet i BVT

Ovenfor har vi set, at politiktiltaget med den største pladsforøgelse vil føre til et fald i BVT på 0,1 pct., hvilket svarer til 5 mia. kr. Da politiktiltaget samtidig medfører samfundsgevinster i form af reducerede udledninger, er det samlede samfundsøkonomiske tab dog mindre end det umiddelbare fald i dansk BVT indikerer. Når værdien af de reducerede eksternaliteter medregnes, fremkommer et mål for den samlede effekt på dansk samfundsøkonomi. Tabel 4.5 viser både ændringen i dansk BVT ift. basisscenariet samt ændringen i dansk BVT korrigeret for samfundsgevinsterne. Vi ser, at når man medregner samfundsgevinsterne, falder BVT med 4,6 mia. kr. frem for 5 mia. kr. i 2050 ved en pladsforøgelse på 50 pct.

Tabel 4.5 Ændringen i BVT samt ændringen i BVT medregnet samfundsgevinsterne ved reducerede udledninger. Ændring i mia. kr. ift. basisscenariet.

	2031			2050		
	10 pct.	30 pct.	50 pct.	10 pct.	30 pct.	50 pct.
Dansk BVT (ændring i mia. kr.)	-1,2	-3,4	-5,5	-1,1	-3,2	-5,0
Dansk BVT plus samfundsgevinster fra reducerede udledninger (ændring i mia. kr.)	-1,1	-3,2	-5,2	-1,0	-2,9	-4,6

Kilde: Egne beregninger pba. resultater fra GrønREFORM.

Samlet set begrænsede omkostninger for DK

Samlet set viser beregningerne lavet på GrønREFORM, at et politiktiltag for øget dyrevelfærd – modelleret ved øgede pladsnormer i grisestalde – kun har en begrænset effekt på dansk økonomi som helhed. En pladsforøgelse på 50 pct. medfører et mærkbart fald i produktion, beskæftigelse og eksport i landbruget, men kun meget begrænsede effekter på den samlede danske økonomi. Effekterne er dermed primært koncentreret i landbruget. Samtidig reduceres udledningerne af drivhusgasser og ammoniak, hvilket skaber samfundsgevinster, som delvist modvirker faldet i BVT. Når værdien af de reducerede eksternaliteter medregnes, er det samlede samfundsøkonomiske tab derfor mindre end det isolerede fald i BVT indikerer. Hertil kommer ikke-værdisatte fordele i form af forbedret dyrevelfærd. Samlet set peger beregningerne på, at forbedringer af dyrevelfærden kan opnås med relativt begrænsede omkostninger for dansk økonomi.

5. Litteraturliste

Bramsen, J.-M. R., Pedersen, M. F., Olsen, J. V., & Hansen, H. O. (red.) (2025). Landbrugets Økonomi 2025. Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet. Landbrugets Økonomi Nr. 2025. https://curis.ku.dk/ws/portalfiles/portal/526161593/Landbrugets_ekonomi_2025.pdf

Danmarks Statistik (2025). Historien om statistik. <https://www.dst.dk/da/Statistik/temaer/historien-om-statistik>

Danmarks Statistik (2024). Internationale lønmodtagere udgør en tredjedel af lønmodtagerne i landbruget. <https://www.dst.dk/da/presse/Pressemeddelelser/2024/2024-11-05-udenlandsk-arbejdskraft>

De Økonomiske Råd (2021). Økonomi og Miljø, 2021 – Kapitel II: Beskæftigelseseffekter af drivhusgasbeskatning. https://dors.dk/files/media/rapporter/2021/m21/endelig_rapport/oekonomi_og_miljoe_kapitel_ii.pdf

DMI (2018). Metan (CH₄). <https://www.dmi.dk/klima/temaforside-drivhusgasser/metan-ch4>

Eurostat (2025). Land use statistics. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Land_use_statistics#Land_use_in_EU_countries

Finansministeriet (2025). Nøgletalskatalog. <https://fm.dk/media/4tkj2o4w/noegletal-november-2025.pdf>

Hansen, Henning Otte (2025). dansk landbrugseksport. https://lex.dk/dansk_landbrugseksport

Kraka (2023). Kortlægning: Co₂-afgift på landbruget vil få begrænsede samfundsøkonomiske konsekvenser. <https://kraka.dk/kortlaegning-co2-afgift-paa-landbruget-vil-faa-begraensede-samfundsoekonomiske-konsekvenser/>

Landbrug og Fødevarer (2025a). Fakta om Fødevareklyngen, november 2025. <https://lf.dk/media/e15hnevx/fakta-foedevareklyngen-2025-web.pdf>

Landbrug og Fødevarer (2025b). Fødevareklyngens eksport og import. <https://lf.dk/tal-og-analyser/foedevareklyngens-eksport-og-import/>

Lindstrøm-Svendsen, Mathilde. og Louis B. Stewart (2026): Øget staldareal i svineproduktion af hensyn til dyrevelfærd – Beregninger på GrønREFORM for Kraka Economics og Dyrenes Beskyttelse. Dream.

Miljø- og Ligestillingsministeriet (2026). Analyse af Reguleringsmuligheder for Beskyttelse af Drikkevandet – Sårbare grundvandsdannende områder. <https://www.ft.dk/samling/20251/almdel/mof/bilag/193/3119586.pdf>

Miljøstyrelsen (2025). Kilder til luftforurening. <https://miljotilstand.dk/luftforureningen-i-danmark/kilder-til-luftforurening>

Miljøstyrelsen (2023). Udledning af kvælstof til kystvand fordelt på kilder. <https://www.ft.dk/samling/20222/almdel/MOF/bilag/121/2657955.pdf>

NNF (2025). Ét år efter lukningen: Sådan går det slagteriarbejderne fra Ringsted. <https://nnf.dk/nyheder/2025/august/et-ar-efter-lukningen-sadan-gar-det-slagteriarbejderne-fra-ringsted/>

Retsinformation (2020). Bekendtgørelse om dyrevelfærds-mæssige mindstekrav til hold af grise. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/1742>

Rådet for Grøn Omstilling (2024). Methane Emissions in a Danish Context. <https://www.ft.dk/samling/20241/almdel/kef/bilag/112/2957298.pdf>

Skatteministeriet (2024). Grøn skattereform – endelig afrapportering. <https://skm.dk/aktuelt/publikationer/rapporter/groen-skattereform-endelig-afrapportering>

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (2025). Her er de 10 mest populære afgrøder i 2025. <https://sgav.dk/alle-nyheder/nyheder/2025/jul/her-er-de-10-mest-populaere-afgroeder-i-2025>

Styrelsen for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (2026). Derfor skal du vælge Dyrevelfærdsmærket. <https://foedevarestyrelsen.dk/kost-og-foedevarer/alt-om-mad/gaa-efter-maerkningen/bedre-dyrevelfaerd/det-betyder-hjerterne>

TV2 Nord (2025). Nye ejere på vej til nedlagt slagteri i Sæby. <https://www.tv2nord.dk/jammerbugt/danish-crown-har-indgaet-betinget-aftale-om-salg-af-stor-slagteri-grund-e6a95>

Zandersen, M., Olsen, S. B., Martinsen, L., Panduro, T. E., Zemo, K. H., & Hasler, B. (2022). Samfundsøkonomiske gevinster ved forbedret vandkvalitet: Udvikling og anvendelse af metaanalysefunktion til benefit transfer. Aarhus Universitet. Videnskabelig rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi Bind 486. <http://dce2.au.dk/pub/SR486.pdf>

Økonomiministeriet (2025). Økonomisk Redegørelse, december 2025. <https://oem.dk/publikationer/2025/december/oekonomisk-redegoerelse-december-2025/>